

Harkitsetpa sitten
peltiä, levyjä tai tiiltä...

Tärkeintä on **ALUSKATE**

Toimiva aluskate ja -rakenne ovat todella tärkeitä, sillä katot eivät ole koskaan täysin tiiviitä. **Aluskate pitää veden ja lumen poissa rakenteista sekä pidentää talon elinikää.** Aluskate kannattaa valita huolella, jotta se kestäisi yhtä kauan kuin katemateriaali.

Uusi katto saattaa kestää jopa 60 vuotta. Siksi on tärkeää, että aluskate kestää yhtä kauan ja pitää kosteuden pois rakenteista.

Katon tekeminen ei sovi aloittelijoille. Erilaisiin kattomateriaaleihin kannattaa kuitenkin perehtyä myös siinä tapauksessa, että työn antaa kattofirman tehtäväksi. Asiaan vihkiytymällä saa selville ainakin sen, että halpa katto voi tulla

pitemmän päälle kalliiksi.

Katon rakenteeksi valitaan usein ruoteiden ja aluskatteen päälle asennettava peltikate. Peltikatolle saa usein 20 vuoden takuun, mutta mitä tehdä, jos katto alkaa vuotaa? Vaihdetaanko katto uudestaan ruoteineen ja tuuletusrimoineen päivineen? Vaikka takuu olisikin vielä voimassa, mikään ei takaa, että kattofirma on enää pystyssä.

Tässä jutussa katon rakenne tehdään raakapontista. Raakapontti on ympäripontattua lautaa, jonka yläpuoli on sahapintainen ja alapuoli karkeaksi höylätty.

Tällä katolla päädyttiin käyttämään lautaa vanerilevyjen asemesta, sillä vaneri alkaa joissakin tapauksissa kerätä hometta. Raakapontin päälle levitettiin Icopal Fast Safe -alushuopaa, jolla on pitkä käyttöikä. □

KOVA, PUOLIKOVA VAI TAIPUISA RAKENNE?

Aluskatteet voi jakaa kolmeen tyyppiin: koviin, puolikoviin ja pehmeisiin. Alusrakenne pitää valita katemateriaalin mukaan. Tiilikate voi kestää jopa 60–75 vuotta, joten sen alusrakenne kannattaa

tehdä raakapontista ja huovasta.

Kattovaneri kestää sekä pitkään, noin 50 vuotta, mutta vaatii katolta yli 18 asteen kallistuskulman. Vaneri on nopea asentaa, mutta sitä voi olla vaikea saada

asettumaan jiireihin tai tiiviisti läpivientien ja kattoikkunoiden ympärille.

Kattomateriaalit ovat vahvistuneet viime vuosina, mutta 20 vuoden takuu ei kerro vielä mitään katon kestävyydestä.

Kova: raakapontti ja huopa

Tiivis huopakerros suojaa umpilaudoitusta

- + Pitkä käyttöikä
- + Nostaa talon arvoa
- + Hyvin tiivis
- Isotoinen
- Suhteellisen kallis

Puolikova: vanerilevy

Pintakäsittelyt vanerilevyt kasataan yhteen.

- + Suhteellisen halpa
- + Pitkä käyttöikä
- + Helppo asentaa
- Vaikea sovittaa läpivienteihin ja jiireihin

Taipuisa: ruoteet ja aluskate

Muovinen aluskate on taipuisa ja liikettä kestävä materiaali.

- + Halpa
- + Helppo asentaa
- + Vie vain vähän tilaa
- Lyhyt käyttöikä, jos asennettu huonosti

Tämän talon
omistaja ei epä-
röinyt: Hän halusi
katolleen parhaan ja
tiiveimmän alus-
katteen.

**Rakenna kova
aluskate puusta
ja huovasta**

RAAKAPONTTI

Raakapontista ja huovasta voidaan rakentaa luja aluskate. Laudasta tehty yhtenäinen alusrakenne myös nostaa katon ja talon arvoa. **Katolla käytetään toiselta puolelta höylättyä, ympäripontattua lautaa.** Laudat koputellaan kiinni toisiinsa ja naulataan kiinni ristikkoihin. Päätyräystästä sahataan lopuksi oikeaan mittaan.

1 Laudat ovat päätypontattuja. Se tarkoittaa, ettei jatkoksen tarvitse osua niskan kohdalle. Laudoitusta voi jatkaa vapaasti muualla paitsi räystäällä, jonne ei voi jättää pientä patkkaa "roikkumaan".

2 Laudat hakataan tiiviisti yhteen vasaralla. Pidä laudan ja vasaran välissä puukapulaa, ettei pontti mene rikki.

3 Kaikki laudat naulataan kiinni jokaiseen ristikkoon. Naulaa jokainen lauta kiinni kahdella naulalla.

4 Osta tai vuokraa naulapyssy. Päivässä joutuu lyömään niin monta naulaa, että runkonaulaimen vuokraaminen todella kannattaa. Säästät helposti viikon työn.

5 Lautojen päät lyödään tiukasti yhteen räystäällä, jotta ne eivät heikennä kattoa. Päädyt lyhennetään oikeaan mittaan, kun kaikki laudat ovat paikoillaan.

TÄRKEÄT YKSITYISKOHDAT

1 Katolla pitää pystyä liikkumaan. Ruuvaa raakaponttiin kiinni lankkuja sopivin välein. Ne ovat hyviä työskentelytasoja: voimat eivät kulu ylös ja alas kurotteluun.

2 Päädyistä sahataan lopuksi liit pois. Päädyt kannattaa sahata oikeaan mittaan vasta sitten, kun kaikki laudat ovat paikallaan. Huolehdi aluksi vain siitä, että laudat ylittävät päätylinjan reilusti. Katkaisussa voi käyttää apuna ohjauskiskoa tai suoraa lautaa.

3 Räystäälle asennetaan pelti, joka johtaa veden räystäään yli. Pelti asennetaan yleensä vasta sitten, kun kaikki huovat ovat paikoillaan. Järjestys on nurinkurinen, mutta saattaa säästää pressujen käytöltä: sadekuuro yllättää sitä varmemmin, mitä pitempään katto on auki.

1

3

2

Ohjauskiskolla sahauspinnoista tulee täysin samantyyppiset ja kulmasta varmasti 90-asteinen.

Kolme alimmaista lautaa voidaan kiilata ylös, jos räystäälle halutaan pieni hyppyri.

Koroke varmistaa, että räystäälle jää tuuletusrako ja tukee räystäään yläpään tiilikerrokseen.

Suojaverkko pitää pölyävän lumen ja linnut poissa eristeistä.

RÄYSTÄS IRTI SEINÄSTÄ

**Alimman tiilen alle ei tule katto-
tiiltä,** joten se näyttää roikkuvan. Tiilen nokkaa pitää pönkätä ylös.

Räystästä pitää nostaa irti seinästä, jotta se ei olisi samassa kulmassa kuin muu katto. Jos räystästä ei nosteta, alimmainen tiili näyttää siltä, kuin se olisi putoamaisillaan räystäältä. Näköharha johtuu siitä, ettei alimman tiilen alla ole tiiltä. Ongelma ratkaistaan asentamalla korokekapulat rungon ja räystäään väliin. Korokkeet nostavat alimman kattotiilen alapäätä ja varmistavat, että yläpohjan tuuletus toimii.

Korokkeet ja suojaverkko ulkoapäin katsottuna.

HUOVAT, RIMAT JA RUOTEET

Kun kaikki laudat on naulattu kiinni, katolle levitetään huopa. Huopaa on monenlaista, mutta **tämä malli on helppo asentaa, sillä se voidaan kiinnittää aluksi nitojalla.** Huopa kiinnitetään kattoon lopullisesti tuuletusrimoilla ja ruoteilla.

Sadevesikourut asennetaan räystäälle vasta sitten, kun kaikki huovat ovat paikoillaan.

1 Merkitse alimman huopakaistan paikka. Merkitse ensimmäisen huopakaistan ylälinja kattoon merkintänarulla koko lappeen matkalle. Asenna huopakaista paikalleen ja kiinnitä parilla hakasella.

2 Seuraava kaista limitetään ensimmäisen päälle. Valmistajat laittavat bitumimassan valmiiksi limityksiin.

3 Suojakelmu poistetaan molemmista kaistoista, kun ne ovat paikoillaan.

4 Liitos painetaan lujasti yhteen. Kiinnityksen voi varmistaa laittamalla sauman päälle puukupulan ja lyömällä siihen vasaralla. Lämpimällä ilmalla kaistaleet sulavat kiinni toisiinsa ilmankin.

5 Kaistat pitää kiinnittää toisiinsa myös päistä. Se tehdään liimaamalla. Levitä silikonipistoolilla kaksi rantua bitumimassaa.

6 Päätysaumojen kiinnitys varmistetaan hakasilla. Niittivasa-
ra on oivallinen työkalu nitomiseen.

7 Tuuletusrimat asennetaan. Rimojen pitää olla vähintään 25 mm paksuja ja painekyllästettyjä, jotta ne kestävät aluskatetta pitkin valuvan veden.

8 Lopuksi ruoteet naulataan tai ruuvataan paikoilleen valmistajan ilmoittamalla jaolla.

TÄRKEÄÄ!

Huolehdi tuuletuksesta. Jokaiseen ristikkoväliin kiinnitetään poistoilmaventtiili, jotta ilma pääsee kiertämään yläpohjassa.

Kun kattohuopa on paikallaan, sen päälle naulataan tuuletusrimat. Jyrkällä katolla kannattaa käyttää lankkuja tikapuina.

Tiilikaton pitäisi kestää 60–75 vuotta. Niin pitäisi aluskatteenkin.

